

DUURZAME INITIATIEVEN DIE HET VERSCHIL MAKEN

GROEN DOEN

Heerlijk helder grachtenwater

TEKST KARIN STROO · FOTOGRAFIE DAVID MEULENBELD

Jip Santen (22) studeerde milieuwetenschappen in Wageningen en werkt nu als projectmanager bij Mediamatic in Amsterdam, een instelling waar ze altijd op zoek zijn naar nieuwe ontwikkelingen in de maatschappij, op het snijvlak van kunst, design en wetenschap.

In een ruime kas staan plantenbakken boven elkaar in rekken. In de container ernaast bevinden zich vier vissentanks met Afrikaanse meervallen: het aquaponicssysteem in een notendop. Een duurzaam voedselproductiesysteem dat het kweken van groente en vis combineert, en handig in de stad omdat het weinig ruimte inneemt. De vissenkoep zorgt voor de plantenvoeding en de planten zuiveren het water voor de vissen. Dit aquaponicssysteem bestaat in Amsterdam al zo'n tien jaar en het loopt goed. Tijd om een nieuwe onderzoeksvraag op te werpen, besloot Jip aan het begin van dit jaar. Ze tilt een grote houten plaat omhoog, waaronder

een watertank van duizend liter zit voor het aquaponicssysteem. 'Omdat het water verdampt, zeker als het zonnig is, moeten we hier iedere week water aan toevoegen. Op jaarbasis is dat best veel. Ik dacht: kunnen we hiervoor geen grachtenwater gebruiken in plaats van kraanwater? Maar ook voor de plantenbakken buiten, in totaal iets van zestig vierkante meter, daar gaat veel water naartoe, zeker als het niet regent.'

Bij Mediamatic kweken ze in deze kas eetbare bloemen en kruiden voor het restaurant in het naastgelegen pand. Jip: 'Grachtenwater is veel brakker, veel zouter. Het is niet per se onze bedoeling om het te zuiveren, maar meer om te kijken of we ons kunnen aanpassen aan dat karakteristieke water. We voegen sinds drie weken steeds een beetje meer grachtenwater toe aan ons aquaponicssysteem. Dat bouwen we langzaam op. Deze planten zijn best bestendig, maar gevoelig voor schokken.' Ze laat het deksel weer over de watertank zakken en vertelt dat ze natuurlijk ook

nadenken over gezondheidskwesties, zware metalen en verontreiniging, dat laten ze meten. Iedere maand sturen ze een beker aquaponicswater op naar een officieel lab om het te testen. De laatste tien jaar is de kwaliteit van het grachtenwater enorm vooruitgegaan. Jip: 'Officiële meettesten geven vaak "out of range" aan, omdat het water te schoon is. Ja, dat is een grappig verhaal. Kijk, je moet het monitoren en meten en als je een uitschieter hebt, moet je stoppen met leveren aan het restaurant. Maar de hoeveelheden die we hier serveren, een bloemetje en een blaadje, die gaan je echt niet ziek maken.' Naast het experiment met het grachtenwater heeft Mediamatic van het Waterschap een subsidie gekregen om te kijken op welke plekken ze het beste regenwater kunnen opvangen en bewaren, op dit relatief kleine oppervlak midden in de stad. Jip trekt wat struiken opzij die tegen het hoofgebouw groeien. Daar zou prima een wateropslagtank geplaatst kunnen worden: de regenpijp loopt nu naar de grond maar kan 'heel makkelijk

hierop afgekoppeld worden'. 'Weet je,' zegt Jip, 'we denken in Nederland: ach, water, dat hebben we genoeg. Maar het wordt steeds een beetje spannender. Er is genoeg water, maar de kwaliteit ervan is niet goed genoeg voor onze doeleinden. Het voelt niet als een urgent probleem, en dat is gek. Onlangs kwam er iemand van Waternet praten, omdat hij hoorde over het project. Ook hij zei dat een drinkwatertekort dichterbij komt. En als je dan ziet dat er hier een kwart miljoen liter per jaar doorheen gaat... als je dat doortrekt naar alle gazonnetjes in Nederland, of naar de hele landbouw, nou...'

Als Jip ertoe kan bijdragen dat mensen bewuster omgaan met het gebruik van drinkwater en dat er meer nagedacht wordt over andere watertypes – 'dat grachtenwater is toch niet zo vies als ik dacht' – dan is haar project geslaagd. Een zaadje planten, zodat mensen het gesprek met elkaar erover aangaan, daar hoopt ze op.

